

14.9.2018

Stora Enso Oy
Oulun tehtaat
Nuottasaarentie 17
90400 OULU

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 18 §

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO STORA ENSO OYJ:N OULUN TEHTAI- DEN TUOTANTOSUUNNAN MUUTOKSEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVI- OINTIOHJELMASTA

Stora Enso Oyj on hankkeesta vastaavana toimittanut 28.6.2018 Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (jäljempänä ELY-keskus) Oulun tehtaiden tuotantosuunnan muutosta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman.

HANKETIEDOT JA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIINTIMENETTELY

Hankkeen nimi

Oulun tehtaan tuotantosuunnan muutos

Hankkeesta vastaava ja YVA-konsultti

Hankkeen suunnittelusta ja ympäristövaikutusten arvioinnista vastaa Stora Enso Oyj, yhteyshenkilö Kristiina Veitola, etunimi.sukunimi@storaenso.com, puhelin 040 350 5699.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelman on laatinut hankkeessa konsulttina toimiva Pöyry Finland Oy, yhteyshenkilönä Kaisa Vähänen, etunimi.sukunimi@poyry.com, puhelin 050 437 6083.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä tarkoitetaan siitä annetun lain (252/2017) mukaan menettelyä, jossa tunnistetaan, arvioidaan ja kuvataan tiettyjen hankkeiden todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset. Lisäksi menettelyssä kuullaan viranomaisia sekä niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, sekä yhteisöjä, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea. YVA-lain tarkoittamana yhteysviranomaisena toimii ELY-keskus.

YVA-menettelyllä ennakoidaan hankkeiden ympäristövaikutuksia jo suunnitteluvaiheessa. Vaikutusten arvioinnissa selvitetään hankkeen vaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia, sekä lievennetään ja ehkäistään merkittäviä ympäristövaikutuksia. Menettely tarjoaa hankeympäristön asukkaille ja alueen muille toimijoille väylän osallistumiseen. Hankkeesta vastaava saa mahdollisuuden vuorovaikutukseen asukkaiden ja sidosryhmien kanssa, sekä viranomaisten tarjoaman asiantuntijuuden ympäristövaikutusten arviointiin ja lupamenettelyjen ennakoointiin.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Arviointimenettelyssä arvioitavat hankkeet on lueteltu YVA-lain liitteessä 1. Nyt kyseessä oleva hanke edellyttää arviointimenettelyn soveltamista YVA-lain liitteen 1 kohdan 5) (metsäteollisuus) alakohdian a) ja b) perusteella.

Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma tarvittavista selvityksistä sekä arviointimenettelyn järjestämisestä. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (277/2017) 3 §:ssä säädetään tarkemmin arviointiohjelman sisällöstä. Arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen. Yhteysviranomaisen laatii arviointiselostukseen perehdyttyään perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Hankkeen kuvaus ja vaihtoehdot

Stora Enso Oyj suunnittelee Oulun tehtaansa tuotantosuunnan muutosta. Paperikoneet on tarkoitus muuttaa kartonkikoneiksi, sellutehtaan tuote on tarkoitus muuttaa valkaistusta valkaisemattomaksi selluksi ja alueelle on tarkoitus rakentaa kemiteermomekaanista massaa, CTMP-massaa valmistava tuotantolaitos. Myös hajukaasujen sekä jätevesien käsittelyyn tulee merkittäviä muutoksia. Hankkeen tavoitteena on parantaa Oulun tehtaan kilpailukykyä maailmanlaajuisesti ja sillä pyritään vahvistamaan tehtaan tuotannon jatkuvuutta pitkälle tulevaisuuteen.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa käsitellään tuotantosuunnan muuttamista suunnitelman mukaisesti sekä niin sanottuna nollavaihtoehtona tehtaan toiminnan jatkamista nykyisellään:

- Vaihtoehto VE0:** Tehtaan toiminta jatkuu nykyisellään. Valkaistua sulfaattisellua tuotetaan noin 360 000 tonnia vuodessa ja päällystettyä hienopaperia noin 1 100 000 tonnia vuodessa.
- Vaihtoehto VE1:** Tuotantosuunnan muutos. Paperintuotanto muuttuu kartongintuotannoksi siten, että suunnittelukapasiteetit ovat valkaisematonta sellua 500 000 tonnia vuodessa, CTMP-massaa 350 000 tonnia vuodessa ja valkaisematonta kartonkia 950 000 tonnia vuodessa.

ARVIONTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelmasta on tiedotettu kuuluttamalla siitä Oulun kaupungin sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen virallisilla ilmoitustauluilla 29.6.2018 - 15.8.2018. Arvi-

ointimenettelyn vireilläolosta on lisäksi tiedotettu sanomalehti Kalevassa. Arviointiohjelma oli kuulutusajan nähtävillä Oulun kaupungin palvelupiste Oulu10:ssä, Oulun pääkirjastossa sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa. Lisäksi arviointiohjelma on ollut sähköisesti luettavissa osoitteessa <http://www.ymparisto.fi/storaen-sooulutuotannonmuutosYVA>. Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus Oulun pääkirjastolla 8.8.2018.

Yhteysviranomaisen pyysi arviointiohjelmasta lausunnot seuraavilta tahoilta:

Oulun kaupunki
 Hailuodon kunta
 Kempeleen kunta
 Oulun Energia Oy
 Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitos
 Pohjois-Pohjanmaan liitto
 Pohjois-Suomen aluehallintovirasto / Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
 Lapin ELY-keskus / Kalataloustehtävät
 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes
 Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi
 Liikennevirasto
 Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos
 Luonnonvarakeskus LUKE
 Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
 Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry
 Perämeren kalatalousyhteisöjen Liitto ry

LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Arviointiohjelmasta saatiin kahdeksan lausuntoa ja yksi muistutus. Seuraavassa on esitetty yhteenveto annetuista lausunnoista ja kannanotoista.

Hailuodon kunta on ilmoittanut, että sillä ei ole asiaan kommentoitavaa.

Oulun kaupunki / Yhdyskunta ja ympäristöpalvelut on lausunnossaan todennut, että arviointiohjelma on kokonaisuudessaan kattava ja selkeä. Ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota erityisesti tehtaan lähialueelle ja Oulun keskusta-alueelle kohdistuviin maankäyttö- ja muihin vaikutuksiin. Kaupungin tavoitteena on tiivistää ja tehostaa keskustan maankäyttöä, jonka myötä myös keskustan väestömäärä kasvaisi.

Tuotantosuunnan muutoksen seurauksena puutavaran käsittelyn ja kuorimon melulähteiden määrä kasvaa, mikä ei saisi kaupungin mielestä kuitenkaan lisätä toiminnasta lähiympäristölle aiheutuvaa melu- ja muuta haittaa. Myös onnettomuusriskien osalta tulisi tarkastella, mitä tuotantosuunnan muutos ja esimerkiksi klooridioksidista luopuminen merkitsee tehtaan lähialueiden muun maankäytön kehittämiseksi. Kaupungin mukaan maankäytön kannalta olisi tärkeää, että tehtaan aiheuttamat vaiku-

tukset rajautuisivat mahdollisimman suurelta osin tehdasalueelle. Ympäristövaikutusten arvioinnissa ja hankkeen jatkosuunnittelussa tulisi siten etsiä mahdollisimman monipuolisia ratkaisuja, jotka minimoisivat haitallisia vaikutuksia ja niiden leviämistä.

Kaupunki pitää tehtaan kuljetusmäärien kasvaessa tärkeänä, että Poikkimaantien tiesuunnitelman mukaiset investoinnit toteutuisivat, sillä tieosuus on jo nykyisellään ongelmallinen erityisesti ruuhka-aikaan.

Oulun kaupungin ympäristötoimi liikelaitoksen johtokunta on kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena ottanut lausunnossaan kantaa erityisesti lähialueelle kohdistuviin haittoihin. Ympäristötoimi näkee myönteisenä hajupäästöjen vähentämiseen tehtävät toimenpiteet ja kannattaa niiden tekemistä, vaikka toteuttamisessa päädyttäisiin nollavaihtoehtoon. Ympäristötoimen mielestä arviointiselostuksessa tulisi selvittää meluntorjuntatoimenpiteitä ja kiinnittää yöaikaisen melun vähentämiseen huomiota. Arvioinnissa on tarpeen huomioida lähialueelle mahdollisesti tulevat uudet asuinalueet ja niillä noudatettava yöajan alhaisempi melutaso (45 dB).

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes on lausunnossaan huomauttanut, että Stora Enso Oyj:n Oulun tehdas on Tukesin valvoma ns. turvallisuusselvityslaitos ja alueella on myös muita Tukesin valvomia kohteita. Alue on ns. domino-alue, jossa yhdessä tuotantolaitoksessa tapahtuva onnettomuus voi laajeta muihin laitoksiin. Tukes huomauttaa, että kemikaalien määrän ja laadun muuttuessa hankkeen toteuttaminen edellyttää kemikaalilain mukaisen muutoslupan hakemista Tukesilta.

Pohjois-Pohjanmaan liitto esittää, että YVA-menettelyssä arvioitaisiin kattavasti hankkeen ja sen vaihtoehtojen vaikutukset aluetalouteen, luonnonvarojen käyttöön ja päästöihin. Hyvän vertailukohtana arvioinnille antaa keväällä 2018 valmistunut Pohjois-Pohjanmaan alueelliset resurssivirrat -selvitys, joka on saatavissa Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivuilta <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/file.php?5929>.

Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos on lausunnossaan todennut, että arvioinnissa on esitettävä mahdollisimman tarkasti kemikaalien käsittelyyn ja varastointiin liittyvät muutokset. CTMP-laitoksen mukanaan tuomat kemikaalit tulee selostuksessa tuoda esiin. Pelastusliikelaitoksen näkemyksen mukaan hankkeen toteutus on vaiheistettava siten, että paloaseman ja porttirakennuksen purkaminen ei laske tehdaspalokunnan palvelukykyä eikä tuotantolaitosten omatoimisen varautumisen tasoa. Selostuksessa on esitettävä hankkeen läpiviennille jonkinlainen vaiheittainen aikataulukutus. Rakennuslupan hakemisen yhteydessä on huomioitava mahdolliset rakennuslupaa vaativat muutostarpeet nykyisissä tuotantotiloissa, kuten esimerkiksi muutokset kantaviin rakenteisiin, palo-osastointeihin tai poistumisteihin.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto / peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastualue katsoo lausunnossaan muun muassa, että hiukkas- ja hajukaasupäästöjen muutokset ja niiden vaikutukset asutuksen kannalta on syytä arvioida ja esittää havainnollisesti kartalla suhteessa nykyiseen toimintaan. Arvioinnissa on syytä myös eritellä ja tuoda esille pienhiukkasten määrä vaikutusalueellaan karttapohjalla.

Onnettomuus- ja häiriötilanteiden vaikutusten arvioinnissa on syytä tuoda esille onnettomuus- ja häiriötilanteen vaikutusalue ja mahdollinen väestön altistuminen tällaisessa tilanteessa.

Arviointiselostuksessa tulisi esittää selkeästi, mitä ja minkä tyyppistä melua toiminta tuottaa eri vuorokaudenaikoina ja mitä meluntorjuntatoimenpiteitä suunnitellaan. Mallinnetut melualueet tulee myös esittää kartalla. Arviointiselostuksessa on syytä tuoda esille maantieliikenteen aiheuttamien haittojen vähentämismahdollisuudet, kuten vaihtoehdot reitit siltä osin, kuin niitä voidaan hankkeesta vastaavan toimesta tehdä. Kartalla on lausunnonantajan mukaan syytä esittää myös jätevesien vaikutuspiirissä sijaitsevat häiriintyvät kohteet, kuten uimarannat tai virkistyskohteet.

Liikennevirasto on lausunnossaan todennut, että liikennevaikutusten arviointi on esitetty tehtäväksi riittävällä tasolla. Ohjelmassa on käytetty vuoden 2016 liikennemäärätietoja. Vuoden 2017 liikennemäärätiedot ovat saatavissa lausunnonantajan internet-sivuilta. Ero on kuitenkin pieni, joten tällä ei ole käytännön merkitystä liikennevaikutusten arvioinnin tuloksiin.

Asunto Oy Limminranta on muistutuksessaan huomauttanut kuorimon melusta, puunkäsittelystä tehdasalueen ulkopuolelle lentävästä purusta, ajoittaisesta tärinästä, mahdollisesta nokikulkeumasta, rakennustöiden mahdollisesta vaikutuksesta lähiasutukselle sekä hankkeen toteuttamisen vaikutuksista talvikalastukseen. Lisäksi muistuttaja on toivonut järjestettäväksi erillisiä keskustelutilaisuuksia lähiasukkaiden ja hankkeesta vastaavan välillä.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Ympäristövaikutusten arviointiohjelman sisällöstä on säädetty ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (YVA-asetus 277/2017) 3 §:ssä. Arviointiohjelma vastaa sisällölliseltä kattavuudeltaan asetuksen edellyttämää kokonaisuutta. Arviointiohjelmasta annetuissa lausunnoissa ja kannanotoissa on tuotu esille selvitysten laatuun ja laajuuteen sekä kohdentamiseen liittyviä näkökohtia, jotka on huomioitava arviointiselostusta laadittaessa.

Hankekuvaus ja lähtötiedot

Arviointiohjelmassa on esitetty kattavat tiedot hankkeen tarkoituksesta, sijoittumisesta ja hankkeesta vastaavasta.

Yhteysviranomaisen toteaa, että kappaleessa 6.1.2 Asutus ja herkäät kohteet on epätarkkuutta herkkien kohteiden luettelossa erityisesti koulutoimen osalta. Esimerkiksi Nuottasaaren ala-astetta ei enää hallinnollisesti ole, vaan samassa Nuottasaari-talossa osoitteessa Isokatu 94 toimivat Myllytullin koulun Nuottasaaren yksikkö (luokat 1-3), Pikku-likan päiväkodin esiopetusryhmä, Oulun Taidekoulu ja Oulun Steiner-koulu (luokat 1-12 sekä lukio). Oulun Taidekoulun toiminta painottuu iltoihin, joten rakennuksella on laaja käyttöaika. Kuusiluodon yläastetta ja lukiota ei enää ole. Kuusiluodossa toimii Suomalaisen yhteiskoulun lukio, ja lähes samalla etäisyydellä hankealueelta on Svenska Privatskolan i Uleåborg, jossa on sekä päiväkoti, peruskoulu että lukio. Heinätorin koulurakennuksessa toimii Oulun kaupungin erityiskoulu Tiernan Heinätorin yksikkö. Tiedot herkäistä kohteista tulee ajantasaistaa ja huomioida arvioinnissa.

Stora Enson suuronnettomuusriskin 1,5 kilometrin konsultointivöhyke sisältää mm. koko Oulun ydinkeskustan ja Pikisaaren ja merkittävän osan Limingantullista (mm. Limingantullin Prisma ja Arina-areena). Maankäytön vaikutusten arvioinnin rajauksessa tulee huomioida konsultointivöhyke. Herkäät kohteet tulisi esittää myös kartalla. Gaia Consulting Oy on laatinut vuonna 2017 Oulun kaupungin toimeksiannosta selvityksen Nuottasaaren teollisuusalueen suuronnettomuusriskeistä maankäytön suunnittelua varten. Selvitystä olisi hyvä käyttää lähdeaineistona myös tässä YVA-hankkeessa.

Sivulla 61 maakuntakaava-asian yhteydessä todetaan, että satama-alueen pohjoispuolelle on osoitettu uusi eritasoliittymä. Tästä ei ole kysymys, vaan kyse on veneväylämerkinnästä.

Tarkasteltavat vaihtoehdot

Arviointiohjelmassa esitetään tarkasteltavaksi kahta vaihtoehtoa, joista toinen on nollavaihtoehto, mikä on tässä tapauksessa tehtaan toiminnan jatkaminen nykyisellään. Hankkeen toteuttamisvaihtoehtoja on vain yksi. Tässä tapauksessa yhteysviranomaisen katsoo, että muita vaihtoehtoja ei ole tarpeen selvittää.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin ja suunnitelmiin

Hanke sijoittuu olemassa olevalle tehdasalueelle, jossa on ollut vastaavaa teollista toimintaa yli 80 vuotta. Hankealueen välittömässä läheisyydessä on elokuussa 2018 käynnistynyt Oulun meriväylän ja satama-altaan syventämistyö, joka voi vaikuttaa veden laatuun myös tämän hankkeen vaikutusalueella. Väylän ruoppaustyö on tosin tarkoitus saada valmiiksi jo vuoden 2018 aikana, joten hankkeiden mahdolliset vaikutukset veden laatuun eivät ole yhtäaikaisia.

Mahdollinen Hailuodon kiinteän tieyhteyden rakentaminen saattaa olla käynnissä yhtä aikaa tämän hankkeen kanssa, mikäli tiehanke lähtee nopeasti liikkeelle. Todennäköisesti kuitenkin tiehankkeen aloitus menee selvästi 2020-luvulle, joten yhtäaikaisia vesistövaikutuksia ei todennäköisesti ole.

Hankkeen toteuttamisen edellyttämät luvat, suunnitelmat ja päätökset

Arviointiohjelman kohdassa 9 on tuotu kattavasti esiin hankkeen toteuttamisen edellyttämät luvat, ilmoitukset ja näitä koskevat säädökset. Yhteysviranomaisen tuo

esiin, että suuria polttolaitoksia koskevat BAT-päätelmät (LCP-BAT) on julkaistu 17.8.2017. YVA-selostuksessa on arvioitava, mitä uudet LCP-BAT-päätelmät tarkoittavat suunnitellun uuden voimalaitosyksikön ja olemassa olevan kattila K3:n ympäristövaikutusten kannalta.

Arviointimenettely ja aikataulu

Arviointimenettely on käynnistynyt hankkeesta vastaavan, konsultin sekä yhteysviranomaisen ennakkoneuvottelulla 4.6.2018 ja arviointiohjelma on toimitettu yhteysviranomaiselle 28.6.2018. Arviointiohjelmassa esitetyn aikataulun mukaan YVA-menettely olisi tehty vuonna 2018. Tämä aikataulu on epärealistisen tiukka ja todennäköisesti yhteysviranomaisen voi antaa perustellun päätelmänsä aikaisintaan tammi-kuun lopussa 2019.

Hankkeen suunnittelua ja ympäristölupahakemusta tehdään kaiken aikaa YVA-prosessin rinnalla. Ympäristölupahakemus on mahdollista jättää ympäristölupaviranomaiselle (AVI) jo ennen yhteysviranomaisen antamaa perusteltua päätelmää. Lupaviranomainen ei kuitenkaan voi antaa lupapäätöstä, ennen kuin yhteysviranomaisen on antanut perustellun päätelmänsä arviointiselostuksesta.

Ympäristövaikutusten arviointi

Prosessikuvaus

Arviointiselostuksessa olisi syytä avata tarkemmin tuotantosuunnan muutoksesta aiheutuvia prosessimuutoksia, kuten CTMP-yksikön ja jätevesihaihduttamon sekä kartonkikoneiden toimintaa ja näihin liittyviä vesi- ja ilmapäästölähteitä. Uusien päästölähteiden fyysiset sijainnit ja johtamisreitit tulisi käydä ilmi selostuksesta, samoin kuvaus poistuvista päästölähteistä verrattuna nykytilaan. Mikäli pyöreää puuta tai haketta on tarkoitus varastoida ulkoalueille, tulee selostuksessa arvioida varastointialueen hulevesien laatu, määrä, mahdollinen käsittelytarve sekä johtamisreitit. Kaikkien päästölähteiden esittäminen havainnollisena vuokaaviona tai vastaavana koottuna tiivistelmänä sijaintitietoineen edesauttaisi kokonaisuuden hahmottamista ja palvelisi jatkossa ympäristölupaprosessia.

Kemikaalien käyttö jää ohjelmavaiheessa vähälle huomiolle. Selostusvaiheessa tulisi esittää tarkemmin, mitä uusia kemikaaleja CTMP-prosessin ja kartongin valmistuksen yhteydessä otetaan käyttöön, mitä kemikaaleja tullaan poistamaan käytöstä ja mitkä tulevat olemaan alueella varastoitavat sekä vuosittain käytettävät kemikaalimäärät. Selostuksesta tulisi käydä ilmi mm. kuinka biosidien ja limantorjunta-aineiden käyttö muuttuu nykytilanteeseen verrattuna.

Selostuksessa tulee esittää tarkemmin sellutehtaan hajukaasujen keräilyjärjestelmän parantaminen; mitä kaikkea siihen sisältyy? Myös raskaan polttoöljyn käytön lisääntymisen syyt tulee selostuksessa avata.

Arviointialueen rajaus

Arviointiohjelmassa on kappaleessa 5 esitetty arviointialueiksi kolmen sekä kymmenen kilometrin sädettä hankealueesta. Ohjelmassa on nostettu esille ne ympäristö-

vaikutukset, mitä kullakin vyöhykkeellä erityisesti arvioidaan. Myös liikennevaikutusten arviointialue on tiekohtaisesti rajattu. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointialueen rajaus on asianmukainen ja perusteltu.

Rakentamisen aikaiset vaikutukset

Yhteysviranomaisen katsoo, että rakentamisen lisäksi myös purkutöiden vaikutukset tulee arvioida vastaavasti kuin rakentamisen vaikutukset, huomioiden erityisesti lähi-alueelle aiheutuvat melu- ja pölyhaitat. Muutoin yhteysviranomaisella ei ole huomautettavaa.

Vaikutukset maankäyttöön ja rakennettuun ympäristöön

Kaavoituksen osalta Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava (3. VMKK) on hyväksytty Pohjois-Pohjanmaan maakuntavaltuustossa 11.6.2018. Hyväksymispäätöksestä on kuitenkin jätetty kahdeksan valitusta Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Kun 3. VMKK on saanut lainvoiman, tulevat kaikki kolme vaihemaakuntakaavaa yhdessä korvaamaan vuoden 2006 kokonaismaakuntakaavan. YVA-selostuksessa tulee selvittää maakuntakaavoituksen ajantasainen tilanne.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriperintöön

Merkittävimpänä maiseman muutoksena hankkeen myötä tulevat uudet hakesiilot. Siilojen tarkemmasta sijaintipaikasta sekä puunkäsittelyalueen järjestelyistä on YVA-ohjelmatyön aikana tullut esille uusi suunnitelma, mitä ei vielä YVA-ohjelmassa ole esitetty. Uusi suunnitelma tulee esittää arviointiselostuksessa tarkemmin kartalla sekä myös havainnekuvin siitä, miltä maisema tulee varsinkin Rommakkokadun ja Niilontien suunnista näyttämään.

Kulttuuriympäristökohteet on arviointisuunnitelmassa esitetty kartalla mainiten vain kaksi kohdetta nimeltä. YVA-selostuksessa koko kulttuuriympäristön arviointialueen, ei vain hankealueen, arvokkaat maisema- ja kulttuuriympäristökohteet tulee esittää kohteittain ja oikeilla indeksi/inventointinumeroilla sekä arvioida vaikutukset niihin.

Vaikutukset ilman laatuun

Yhteysviranomaisen esittää, että ilmapäästöjen leviämismallinnuksen lähtötietona käytettävänä tuulitietona käytettäisiin Ilmatieteen laitoksen Vihreäsaaren sääaseman dataa. Kyseinen sääasema sijaitsee noin kilometrin päässä hankealueesta, joten sen tuulitieto on todennäköisesti hyvin lähellä todellisia tuuliolosuhteita.

Hiukkaspäästöjen ennakoidaan kasvavan nykyisestä jonkin verran. Hiukkaspäästöjä tarkastellaan tarkemmin ympäristölupaprosessissa. Arviointiselostuksessa on kuitenkin esitettävä ja arvioitava teknis-taloudelliset mahdollisuudet pitää hiukkaspäästöt korkeintaan nykyisellä tasolla. Myös energiantuotannosta ilmaan johdettavat ominaispäästöt uuden ja olemassa olevien kattiloiden osalta tulee selostuksessa esittää ja verrata LCP-BAT-päätelmissä esitettyihin raja-arvoihin.

Liikennevaikutukset

Arviointiohjelman mukaan liikennevaikutusten arviointi perustuu tehtaan uudistettuun toimintaan liittyvien kuljetusten määrien ja kuljetusreittien arviointiin. Vaikutusten arvioinnissa huomioidaan kaikki kuljetusmuodot. Arvioinnissa tarkastellaan rakentamisen ja toiminnan aikaisen liikenteen vaikutuksia. Maanteiden osalta tarkastellaan liikennemäärien lisääntymistä Poikkimaantiellä. Liikennemäärien muutoksen vaikutukset liikenneturvallisuuteen ja liikenteen sujuvuuden arvioidaan. Lisäksi huomioidaan liikenneverkkoa koskevat kehittämissuunnitelmat. Kuljetuksista aiheutuvat päästöt ja niiden vaikutukset arvioidaan. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikennevastuualueella ei ole huomautettavaa arviointiohjelmasta.

Poikkimaantiellä on paikoin sujuvuusongelmia etenkin ruuhka-aikoina. Kuten arviointiohjelmassa mainitaankin, on Poikkimaantielle laadittu kehittämissuunnitelma välille Oulun satama - valtatie 22 ja hankkeen tiesuunnitelma on tällä hetkellä hyväksymiskäsittelyssä. Suunnitelman toteutuessa liikenteen sujuvuus, liittymien toimivuus ja liikenneturvallisuus paranevat. Myös liikenteen aiheuttamat meluhaitat vähenevät toteutettavien melusuojausten myötä. Koska rahoitusta hankkeelle ei ole, ei suunnitelman toteuttamisen ajankohdasta ole tällä hetkellä tietoa. Poikkimaantie on tärkeä yhteys valtateiltä Nuottasaaren teollisuuslaitoksiin, satamaan ja logistiikkakeskukseen ja yhteyden parantaminen on yksi tärkeimmistä Oulun seudun liikennejärjestelmän kehittämiskohteista.

Melu- ja värinävaikutukset

Hankkeesta aiheutuvan ympäristömelun vaikutukset tulee tarkastella teollisuusmelun ja liikennemelun laskentamallien avulla. Mallintamalla on syytä tarkastella myös erilaisista lähteistä (kuten tieliikenne, teollisuus) aiheutuvan melun yhteisvaikutusta. Huomioon tulee ottaa kaikki alueella olevat melua aiheuttavat laitokset ja toiminnot.

Arviointiselostuksessa tulee selkeästi tuoda esille melumallinnuksessa käytetyt laskentamenetelmät ja –parametrit. Lisäksi tulee esittää laskentojen virhemarginaalit. Laitteiden melupäästöjen osalta tulee ilmoittaa mihin aineistoon äänitehotasot perustuvat sekä melun erityispiirteet. Toiminnan kuvauksessa tulee ilmoittaa toiminnan ajoittuminen ja intensiteetti sekä toimintojen sijoittelu.

Arviointiselostuksessa tulee esittää mahdollisesti tarvittavat meluntorjuntatoimet, joilla päästään valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaisesti melun ohjearvoihin. Arviointiselostuksessa on myös tuotava esille ovatko esitetyt meluntorjuntatoimet käytännössä toteutettavissa. Jotta esitettyjen toimien merkitys meluntorjunnassa saadaan selville, melumallinnus tulee tehdä myös tilanteessa, jossa meluntorjuntatoimia ei huomioida.

Arviointiselostuksessa tulee kuvata alueen nykyinen melutilanne, tiedot nykytilassa melulle altistuvien asukkaiden määrästä ja sen muutoksesta hankkeen vaikutuksesta. Tiedot alueen nykyisestä melutilanteesta tulee esittää myös meluvyöhykekarttoina.

Arviointiselostuksessa tulee kuvata toiminnassa tapahtuvien lyhytaikaisten voimakkaan melun jaksojen ajoittumista ja intensiteettiä. Arviointiselostuksessa on syytä

tarkastella myös sellaisia häiritseväksi koettuja meluvaikutuksia, joita ei voi kuvata nykyisiin ohjearvoihin verrattavilla tunnusluvuilla.

Varsinainen meluselvitys tulee esittää arviointiselostuksen liiteaineistona.

Tärinän arvioinnin osalta yhteysviranomaisella ei ole huomautettavaa.

Jätteistä ja sivutuotteista aiheutuvat vaikutukset

Tehtaan eri jätejakeiden ja sivutuotteiden määrän ja laadun ennakoidaan hankkeen seurauksena muuttuvan monin eri tavoin. Arviointiselostuksessa tulee esittää integraatissa nykytilanteessa muodostuvien sivutuotteiden ja jätteiden määrä sekä hankkeen toteuttamisen jälkeen muodostuvien sivutuotteiden ja jätteiden määrät.

Arviointiselostuksessa tulee myös arvioida, voidaanko sivutuotteet ja jätejakeet käsitellä edelleen samoissa paikoissa ja samoilla menetelmillä kuin nykyään, vai vaatiiko tämä tehtaan ympäristöluvan muutoksen lisäksi muidenkin toimijoiden (jätteiden ja sivutuotteiden käsittelijät ja hyödyntäjät) ympäristölupien muutosta. Muutoin yhteysviranomaisella ei ole huomautettavaa.

Vaikutukset pintavesiin

Vaikutuksia on tarkoitus arvioida vain vesistömallinnuksen perusteella. Vesistömallinnusta voidaan pitää melko luotettavana, sillä alueen pintavesien laadusta sekä kuormituksesta on runsaasti mittaustietoja pitkältä ajalta.

Jäähdytysvesien lämpökuorman on ennakoitu kasvavan nykytilanteesta 20-30 %. Kasvavan lämpökuorman vaikutukset on tarkoitus arvioida mallintamalla. Yhteysviranomaisen katsoo, että kasvavan lämpökuorman vaikutuksia on syytä arvioida myös vesieliöiden sekä rehevöitymisen kannalta yhdessä kasvavan typpikuormituksen kanssa. Muutoin yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutukset pintavesiin ovat vähäisiä ja esitetyt arviointimenetelmät riittäviä.

Vaikutukset kalastoon ja kalastukseen

Yhteysviranomaisen katsoo, että kasvavan lämpökuorman vaikutukset tulee arvioida myös kalaston ja kalastuksen kannalta. Muutoin yhteysviranomaisella ei ole huomautettavaa.

Luontoon kohdistuvat vaikutukset

Yhteysviranomaisen katsoo, että on myönteistä, että toimijalla on aikomus tehdä Natura-arviointi usealle Natura-alueelle hankealueen läheisyydessä. Hankkeen vaikutukset Natura-alueille ovat arvioita, elleivät vaikutukset ole objektiivisten seikkojen perusteella pois suljettuja, joten arviointikynnys on matala.

Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä pohjavesiin

Koska vaikutukset kohdistuvat teollisuuskäytössä pitkään olleelle alueelle, merkittävimmät vaikutukset aiheutuvat todennäköisesti pilaantuneiden maiden käsittelystä. Arviointiselostuksessa tulee esittää arvio siitä, paljonko pilaantuneita maita rakentamisen yhteydessä joudutaan käsittelemään, ja suoritetaanko käsittely paikan päällä

vai viedäänkö massat muualle käsiteltäväksi. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että PIMA-ilmoitukset on tehtävä normaaliin tapaan, mikäli pilaantuneita maita löytyy. Muutoin yhteysviranomaisella ei ole huomautettavaa.

Vaikutukset luonnonvarojen käyttöön

Yhteysviranomaisen toteaa, että puun käytön lisääntyminen sekä käytettävien puulajien monipuolistuminen aiheuttavat merkittävimmän vaikutuksen luonnonvarojen käyttöön. Tällä hetkellä Oulun sellutehtaalla käytetään vain mäntykuitua. CTMP-massa on arviointiohjelman mukaan tarkoitus valmistaa kuusikuidusta, mitä tällä hetkellä ei hankita Ouluun lainkaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnissa tulee ulottaa tarkastelu erikseen mänty- ja kuusikuidun riittävyteen.

Onnettomuus- ja häiriötilanteiden vaikutukset

Kuten arviointiohjelman kappaleessa 6.1.3.3 Asemakaava todetaan, alueella sijaitsee useita Seveso III -direktiivin mukaisia laitoksia, jotka vaikuttavat ympäröivän alueen (konsultointivyöhyke) kaavoitukseen ja maankäyttöön. Arviointiselostuksessa tulee tuoda esille erilaisten mahdollisten onnettomuustilanteiden (räjähdys, kemikaalivuoto, tulipalo jne) mahdolliset vaikutukset erityisesti väestön ja maankäytön suunnittelun kannalta.

Vaikutukset ihmisten terveyteen, viihtyvyyteen ja elinoloihin

Tehtaan toiminnan vaikutukset tuntuvat ja näkyvät normaalitoiminnan aikana lähinnä vain aivan lähimmissä asuinkortteleissa. Vain liikennevaikutukset ulottuvat lähialueita kauemmas. Häiriötilanteiden vaikutukset (erityisesti hajukaasujen käsittelyn häiriötilanne) voivat ulottua useiden kilometrien etäisyydelle. Kuten kappaleessa on todettu, vaikutukset ihmisiin ovat jokaisen henkilökohtaisia, subjektiivisia kokemuksia ja voivat erota yksilöiden välillä suuresti. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutukset on esitetty arvioitavaksi asiallisesti.

Vaikutukset yhteiskuntaan ja elinkeinoihin

Hankkeella olisi toteutuessaan aluetalouteen, toimialoihin ja työmarkkinoihin kohdistuvia vaikutuksia. YVA-ohjelmassa todetaan, että yhteiskunnallisia vaikutuksia arvioidaan lähinnä työllisyysvaikutusten kautta. Maamme talouden hyvä vire ja voimakkaasti kasvanut työvoimakysyntä ovat aiheuttaneet taantuman jälkeen suhteellisen äkillisesti sen, että useilla toimialoilla koetaan jo nyt vaikeuksia rekrytoida osaavaa työvoimaa. Pohjois-Suomeen, erityisesti Oulun seudulle, on tiedossa runsaasti rakentamista lähivuosina ja myös lukuisia biotuote- ja biojalostamohankkeita on suunniteltu sekä Pohjois-Pohjanmaalle että naapurimaakuntiin. Määrällisen työllisyysvaikutustarkastelun ohella kannattaa myös laadullisesti analysoida, onko tehdashankkeen muutosvaiheessa ja itse tuotantovaiheessa riittävästi osaavaa työvoimaa tarjolla ja kuinka työvoiman saatavuus turvataan. Jos aluetalous kasvaa odotetusti lähivuosina, kilpailu työvoimasta olettavasti edelleen kasvaa niin rakentamisen aloilla (muutosvaihe) kuin koko jalostusketjun ammattiryhmissä (tuotantovaihe).

YVA-ohjelmassa todetaan, että raaka-aineena käytettävän raakapuun määrä kasvaa noin 65 %, mikä tarkoittaa n. 1,1 milj. kuutiometriä enemmän puuta vuodessa ja myös hakkeen käyttömäärä lisääntyisi 50 % nykyisestä. Pohjoiseen Suomeen on

suunnitteilla useita suuria tehdashankkeita, joissa pääraaka-aineena käytettäisiin puuta ja siten puun käyttö todennäköisesti kasvaa huomattavasti nykyisestä.

Yhteisvaikutukset ja eri tekijöiden keskinäiset vuorovaikutussuhteet

Arviointiselostuksessa tulee tuoda esille erityisesti arvio puun saatavuudesta tulevina vuosikymmeninä. Pohjois-Suomen alueelle osittain päällekkäisille puunhankinta-alueille on suunniteltu lukuisia merkittävästi puuta käyttäviä hankkeita, kuten Oulun Energian uusi voimalaitos sekä useita biojalostamohankkeita.

Haitallisten vaikutusten rajoittaminen

Yhteysviranomaisen katsoo, että jo ympäristövaikutusten arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota toiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten vähentämiseen ja lieventämiseen hankkeen koko elinkaaren aikana. Lausuntojen ja mielipiteiden perusteella hankkeen toteuttaminen katsotaan pääasiassa positiiviseksi asiaksi. Kuitenkin erityisesti lähinaapuruston kokemiin melu- ja muiden haittojen vähentämiseen on kiinnitettävä suunnittelussa huomiota.

Arviointiselostuksessa tulee esittää hankkeesta vastaavan toimesta tehtäviä mahdollisia toimenpiteitä, joilla kasvavan maantieliikenteen aiheuttamia ympäristövaikutuksia voidaan pienentää. Lisäksi arviointiselostuksessa on esitettävä melupäästöjen vähentämiseen kohdistuvia teknisiä ratkaisuja erityisesti puunkäsittelyn osalta. Selostuksessa on esitettävä myös teknis-taloudelliset mahdollisuudet pitää hiukkaspäästöt korkeintaan nykytasolla.

Raportointi

Arviointiselostuksessa tulee kiinnittää huomiota raportin selkeyteen siten, että hankkeen eri toteutusvaihtoehtojen väliset erot ympäristövaikutuksissa tulevat selvästi esille. Tarpeellisilta osin asiat on esitettävä myös karttapohjilla. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä mahdollisesti tehdyt erillisselvitykset (esimerkiksi meluselvitys) tulee esittää arviointiselostuksen liitteinä.

Ohjeet jatkotyöhön

Arviointiohjelmassa on pääosin esitetty ne tiedot, joita YVA-lainsäädäntö edellyttää. Arviointia tulee täydentää tässä lausunnossa esitetyllä tavalla. Arviointiselostuksessa on esitettävä YVA-asetuksen 4 § mukainen selvitys siitä, miten yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon. Lisäksi on huomioitava ohjelmasta kuulemisen aikana annetut lausunnot ja mielipiteet tarpeellisessa laajuudessa.

Arviointiselostuksessa tulee esittää arvioinnissa käytetyt lähtöaineistot ja laskentamallit sekä menetelmät, joita vaikutusten arvioinnissa on käytetty. Lisäksi on tuotava esille näihin mahdollisesti sisältyvät epävarmuustekijät.

Arviointiselostuksessa on oltava arvioinnista ja sen tuloksista lyhyt yhteenveto, joka auttaa hahmottamaan asiakokonaisuudet ja hankkeen arvioidut ympäristövaikutukset.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNNOSTA TIEDOTTAMINEN

Yhteysviranomaisen lähettää lausuntonsa sekä saamansa lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään tiedoksi lausunnon antaneille sekä mielipiteensä esittäneille.

Yhteysviranomaisen lausunto on virka- tai aukioloaikoina nähtävillä Oulu10-palvelupisteessä, Oulun pääkirjastossa sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa. Lisäksi lausunto löytyy sähköisessä muodossa internet-sivulla osoitteessa <http://www.ymparisto.fi/storaensooulutuotannonmuutosYVA>.

SUORITEMAKSU

Maksu 8000 euroa.

Maksun määräytymisen perusteet

Maksu määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla annetun, 1.1.2018 voimaan tulleen valtioneuvoston asetuksen 1066/2017 liitteenä olevan maksutaulukon perusteella. Tämän lausunnon laatimiseen on käytetty työaikaa yhteensä 13 työpäivää, joten maksu on taulukon mukaan 8000 euroa. Lasku lähetetään myöhemmin valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Oikaisun hakeminen maksuun

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskukselta. Oikaisuvaatimusohje on lausunnon liitteenä.

Yksikön päällikkö

Juhani Kaakinen

Ylitarkastaja

Juha Kangaskokko

- LIITTEET** (hankkeesta vastaavalle)
maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus
arviointiohjelmasta esitetyt lausunnot ja mielipiteet
- TIEDOKSI** lausuntojen antajat
Suomen ympäristökeskus
mielipiteensä esittäneet

